

4. Ковальчук В. Структурна перебудова національної економіки та її зростання// Вісник ТАНГ.- 2005.- №2.- 5-11 с.
5. Предборський В.А. Трансформаційні протиріччя у регіональному вимірі як тіньоутворюючі фактори розвитку// Формування ринкових відносин в Україні.- 2006.- №10 (65).- 136-139 с.
6. Стратегічні напрями структурної політики соціально-економічного розвитку регіонів// Схід.-2009.- №1(92)
7. Федулова Л.І. Проблемність регіонів: особливості регіональної політики в умовах нової економіки// Регіональна економіка.- 2008.-№3.-31-41 с.
8. Черевко О.В. Управління соціально-економічним розвитком регіону на стратегічних засадах// Економіка та держава.- 2006.-№9.- 57-59 с.

УДК 336.532.5

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

Мисник Т.Г., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Досліджено сутність та необхідність функціонування фінансових посередників в Україні, розглянуто підходи до їх класифікації. Визначено переваги фінансового посередництва.

The essence and the need for functioning of financial intermediaries in Ukraine, considered approach to their classification. Advantages of financial intermediation.

Постановка проблеми. У суспільстві з розвинутими ринковими відносинами важливу роль на фінансовому ринку відіграють фінансові посередники, які є ключовою фігурою на всіх сегментах ринку. Вони відіграють важливу роль у переміщенні коштів, акумулюють невеликі, часто короткострокові заощадження численних власників, дають великі суми і на тривалий час тим, кому вони потрібні. Багато посередників мають унікальні риси, але всім їм властиве одне: вони випускають власні зобов'язання. У цьому значенні ні брокери, ні дилери, ні навіть біржі не є фінансовими посередниками.

Україна характеризується низьким рівнем життя населення, саме це робить діяльність фінансових посередників не активною. Однак ринок фінансових послуг характеризується багаточисельністю оферентів, які надають один вид фінансових послуг. Значна кількість фінансових посередників призводить до посилення конкуренції між ними. Зважаючи на це, актуальним стає дослідження ролі та видів фінансових посередників, що функціонують на ринку фінансових послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти діяльності фінансових посередників присвятили свої дослідження Алексєєва І.В., В. Корнєєва, О.Є. Кузьміна, В.П. Ходаківська, С.О. Маслова, Н.М. Руцишин, С.В. Черкасова, В.П. Левченко. Однак не всі аспекти цього питання досліджено достатньо.

Постановка завдання. Метою написання статті є дослідження сутності фінансового посередництва та обґрунтування необхідності його функціонування на ринку фінансових послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий ринок формується з різноманітних каналів, якими грошові кошти переміщуються від кредиторів (інвесторів) до позичальників. Такі канали поділяють на дві основні групи: прямого фінансування та непрямого фінансування.

При прямому фінансуванні кошти переміщуються безпосередньо від інвесторів до позичальників. Тобто при такому вкладенні коштів інвестори беруть на себе значну частину ризиків і зазнають іноді великих втрат, зумовлених цими ризиками. При непрямому фінансуванні важливу роль у переміщенні коштів від власників до позичальників відіграють фінансові посередники (банки, інвестиційні, страхові компанії, пенсійні фонди тощо), які забезпечують таке переміщення і зменшують ризики та втрати, пов'язані з інвестуванням [4].

Фінансовий посередник – це фінансова установа (банки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди та ін.), що акумулюють кошти юридичних та фізичних осіб, а в подальшому надають їх на комерційних засадах позичальнику.

Діяльність фінансових посередників на практиці пов'язана зі створенням нових фінансових інструментів. Фінансові інститути, які виконують посередницькі функції, мають можливість одержати прибуток за рахунок економії, що обумовлена зростанням масштабу операцій, здійснюючи аналіз кредитоспроможності потенційних кредиторів, розробку порядку надання позик і розрахунків за них, рівномірно розподіляючи ризики. Їх діяльність таким чином направлена на допомогу приватним особам, що мають заощадження, перетворити їх на капітал і вкласти у різні підприємства, диверсифікуючи при цьому ризик. Система спеціалізованих фінансових посередників має можливість надати власникам заощаджень більші вигоди, ніж просто можливість одержувати відсотки на капітал [1].

Конкретні переваги фінансового посередництва виявляються у такому: можливості для кожного окремого кредитора оперативно розмістити вільні кошти в дохідні активи, а для позичальника – оперативно мобілізувати додаткові кошти, необхідні для вирішення виробничих чи споживчих завдань, і так само оперативно повернути їх на висхідні позиції;

2) скороченні витрат базових суб'єктів грошового ринку на формування вільних коштів, розміщенні їх у дохідні активи та запозиченні додаткових коштів;

3) послабленні фінансових ризиків для базових суб'єктів грошового ринку, оскільки значна частина їх перекладається на посередників;

4) збільшенні доходності позичкових капіталів, особливо зосереджених у дрібних власників, завдяки зменшенню фінансових ризиків, скороченню витрат на здійснення фінансових операцій та відкриттю доступу до великого, високодохідного бізнесу;

5) можливості урізноманітнити відносини між кредиторами і позичальниками наданням додаткових послуг, які беруть на себе посередники.

Ступінь розвитку ринку фінансових послуг обумовлюється кількістю та якістю фінансових посередників, а також різноманітністю фінансових послуг, які вони можуть запропонувати. Зростання ролі фінансових посередників (банків і небанківських структур) і розширення сфери їх послуг стають характерними рисами сучасного економічного розвитку і проявляються повсюдно при обслуговуванні клієнтів як учасників ринку при розміщенні та (або) залученні капіталу. Надання фінансових послуг (і в першу чергу – масових у поєднанні із специфічними) стає високодохідним бізнесом [2].

У світовій практиці не існує єдиного підходу до класифікації фінансових посередників. Це пояснюється відсутністю єдиної моделі організації в країні фінансового посередництва. У сучасних умовах найбільшого поширення набули такі моделі структурної організації фінансового сектору країни:

- ринково орієнтована модель;
- банківсько орієнтована модель;
- змішана модель.

Україні притаманна банківсько орієнтована модель фінансового посередництва. Фінансове посередництво за такою моделлю може бути поділене на банківське посередництво, якому належить ключова роль на ринку, і небанківське фінансове посередництво. В основу вищерозглянутої класифікації покладений критерій участі посередників у формуванні пропозиції грошей на ринку. Банки через грошово-кредитний мультиплікатор здатні впливати на пропозицію грошей на ринку, небанківські фінансово-кредитні установи такої здатності не мають.

Левченко В.П. пропонує класифікацію фінансових посередників за характером проведення операцій. При такому підході виділяють:

а) депозиторські установи – до них відносять класичні комерційні банки, ощадні установи, кредитні спілки, характер проведення операцій яких полягає в тому, що вони залучають тимчасово вільні фінансові ресурси у фізичних та юридичних осіб і потім розміщують їх у вигляді кредитів суб'єктам господарювання;

б) ощадні установи контрактного типу включають страхові компанії із страхування життя, страхові компанії, що забезпечують інші види страхування, та недержавні пенсійні фонди;

в) інвестиційні посередники – інвестиційні банки, різноманітні інвестиційні фонди та компанії з управління активами, які безпосередньо працюють на ринку капіталу з цінними паперами емітентів [2].

Висновки. Отже, найбільш потужним фінансовим посередником в Україні є банки. Банки розглядаються як основні агенти фінансового посередництва, які забезпечують універсальне фінансування економіки, як за рахунок надання кредитів, так і за рахунок проведення інвестиційних та посередницьких операцій з фінансовими активами. Небанківські фінансові посередники в Україні, не зважаючи на суттєве відставання за обсягами активів від банківського сектору, можуть ефективно накопичувати та перерозподіляти фінансові ресурси на потреби економіки. Можна очікувати, що у подальшому роль небанківських фінансових установ буде зростати під впливом таких

чинників, як збільшення потреби національної економіки у додаткових інвестиційних ресурсах, зростання заощаджень населення та нагромаджень суб'єктів господарювання, збільшення попиту на новітні інвестиційні послуги та продукти, прискорений інституційний розвиток фінансового сектора країни.

Література:

1. Еш С.М. Фінансовий ринок [навч. посіб.] / Еш С.М. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
2. Левченко В.П. Діяльність фінансових посередників на ринку фінансових послуг України / В.П. Левченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг : [навч. посібн.] / В.П. Ходаківська, О.Д. Данілов. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 501 с
4. Черкасова С.В. Роль небанківських фінансових інститутів в інвестиційних процесах / С.В. Черкасова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 293 – 300.

УДК 005.1

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

*Некрасенко Л. А., к. б. н., доцент; Ванжа П. О., магістрант
Полтавська державна аграрна академія*

У статті проведено аналіз шляхів реалізації найбільш ефективного соціального захисту та соціального забезпечення населення в період рецесії економіки, в умовах жорсткого дефіциту фінансових ресурсів, необхідних для виконання соціальних програм.

In the article analyzed the most efficient ways of realization social protection and Social Safety Nets Primer during the recession economy and in condition of deficit of financial resources required for fulfillment of social programs.

Постановка проблеми. Стабільний економічний розвиток країни неможливий без формування соціально забезпеченого суспільства. Поєднання проблем розвитку ринкових відносин з посиленням уваги до соціальних питань створює необхідні передумови для економічного оздоровлення, стабільного становища людини впродовж усієї трудової діяльності й після її завершення. Зрештою, економічне зростання і підвищення народного добробуту – взаємопов'язані процеси. Соціальна сфера і економіка поєднані як причина і наслідок, що безперервно міняються місцями у процесі розвитку [9].

Соціальна політика будь-якої держави передбачає визначення глибинних тенденцій розвитку у всіх сферах соціального життя, що обумовлюють процеси розвитку соціального буття і соціальної безпеки людини та цілеспрямований вплив на них суб'єктів регуляторної діяльності [6].

В умовах розвитку ринкової економіки, конкуренції та підприємництва постає проблема соціального захисту населення, особливо при розшаруванні суспільства за матеріальним і соціальним статусами. Перед державою постає проблема забезпечення і підтримки малозабезпечених прошарків населення. На жаль, зараз соціально-економічний стан України визначається як